

חמודי שי

על התורה והמועדים

הגנים והעונות מחודשים בדרך הדרוש והמוסר בפרשת השבוע | גליון י"א | פרשת צו שבת הגדול תשפ"ז

עולה - להודות ולהתבטל

הכריעות
והשתחויות
בקרבנות
ובתפלה

מה שהקב"ה נתן לנו, והכול במתנת חנם ולא בזכות, ועל זה צריך להודות בביטול גמור שמתבטא בהשתחויה.

רמזי "מוקדה"

ונראה לי שזה מרומז בתיבת "מוקדה". המם הקטנה מרמזת על מודים, שבהודאה צריך להקטין את עצמך ולהודות שהכול היה במתנת חנם ולא בזכות, וכשמקטינים את המ"ם האותיות הבולטות הן אותיות וקדה שנקראות וקידה כלומר: ותשתחויה!

אש המזבח בסוד התלהבות כנסת ישראל

עוד יש לומר, מה שהאש של המערכה הגדולה היא כ"כ גדולה זה לא רומז על גדלות היחיד מישאל, אלא על גדלות כלל עם ישראל. שהרי יש לנו רק מזבח אחד והקרבנות שקרבים הם קרבנות ציבור, וכל הציבור נתנו למענם מחצית השקל בשוויון גמור, והכול היה בהתלהבות אש קודש, כבר מנתינת המחצית השקל בסוד מטבע של אש שהראה השי"ת למשה, עד שהקרבן ציבור עלה על המזבח עם התלהבות של ישראל לאביהם שבשמים והנכונות למסור את עצמם לגמרי אליו. (עיין רש"י במדבר טז, ו ד"ה זאת עשו ומש"כ בחמודי שי על בראשית במאמר לזאת חנוכה ובחמודי שי על שמות בפרשת תרומה).

בתורה"ק בפרשתנו (ו, ב): צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל העולה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו:

יסוד מספר אזנים לתורה

הגאון הרב זלמן סורוצקין זצ"ל, רבה של לוצק, בעל אזנים לתורה כותב: "מוקדה - זו מערכה גדולה (יומא לג, א). כל דבר גדול צריך להראות סימני הכנעה וקטנות. וכן מצינו שההדיוט צריך לשוח (לכרוע) בתפילת שמונה עשרה באבות תחילה וסוף ובהודאה תחילה וסוף, וכהן גדול בסוף כל ברכה וברכה (ברכות לד, ב), ושם ברש"י ד"ה כה"ג: כל מה שהוא גדול ביותר צריך להכניע ולהשפיל עצמו עכ"ל. ורמזה תורה דבר זה ב'מערכה גדולה' של המזבח וכתבה 'מוקדה' במם זעירא". עכ"ד בספרו אזנים לתורה.

העמקה בדבריו בקשר לכריעות בתפילה ולקרבן עולה נראה לעניות דעתי להרחיב את יסוד הרב מלוצק לעומק ולרוחב: הרי ידוע שהתפילות כנגד תמידין תקנום (ברכות כו, ב) וקרבנות התמיד היו עולות, שהן כליל לאישים, כמו שכתוב בפרשתנו. והנה מה שקבוע תמיד במטבע של כל תפילה ותפילה הם הג' ברכות הראשונות והג' ברכות האחרונות שיש לומר, שהן הברכות התמידיות ממש כנגד עולות התמיד.

ואם כן, ברור למה יש בתוכן את הכריעות של הכנעה והתבטלות, כמו שהעולה היא כליל לאישים ויש בה התבטלות גמורה להשי"ת, כך בתוך הברכות האלו יש את ההשתחויות שמבטאים ביטול מוחלט להקדוש ברוך הוא.

ענין ברכת אבות וברכת מודים

כבר ביארנו בכמה מקומות בספרינו חמודי שי לבראשית וחמודי שי לספר שמות שברכת האבות היא יסוד הכול, לאמונה שלנו ולקשר שלנו להקב"ה, אז ודאי שבה צריך השתחויה כדי להתבטל ולהתקשר אליו ית'. וכן ברכת מודים שצריך להודות מכל הלב על כל

עניינים שנתבאר

פרשת צו

א

נחיצות הכנעה בקרבנות ובתפילה ענין שכורעים דוקא בברכת אבות ובברכת מודים

רמזי מוקדה במ' זעירה

האש תמיד לעומת הנר תמיד

ב

יד משה כיד ה'

שבת הגדול

שבת הגדול - ראשית הזהות היהודית

שבת הגדול

הערות על הנס של שבת הגדול

ידועים דברי הטור שמביא מחז"ל ששבת הגדול הוא זכר להלכה מיוחדת שהייתה בפסח מצרים. ארבעה ימים לפני הקרבת קרבן פסח במצרים, ביום השבת, הכנו את הכבשים על ידי קשירתם לרגלי המיטה. המצרים ראו מה שאנחנו עושים וידעו שאנחנו מכינים את הבהמה הזאת, שהם עבדו לה, להקרבה לה! ובכל זאת לא פגעו בנו, שתקו והניחו לנו לקיים את המצווה לשעתה של "משכו וקחו". ולכן אנחנו קוראים לשבת הזו שבת הגדול לזכר הנס הגדול שהיה שם.

הנה, יש לעיין בשתי נקודות:

א' - למה מצוות "משכו וקחו" הייתה דווקא לפסח מצרים ולא לפסח דורות?

אש תמיד - התלהבות האהבה

אש תמיד
לעומת נר
תמיד

כ ש נ ע מ י ק
יותר, נמצא
שהאש תמיד
מורה על

התלהבות האהבה של כנס"י לאביהם שבשמים, ה**בווערת תמיד באש קודש שלהבת-ה** בכל זמן ועת, אפילו שלא בשעת הקרבת התמידין שהן הן הג' תפילות ביום. התלהבות האהבה תמידית, בין בשעת עבודתינו אליו ית' ובין בזמן שאנחנו עוסקים בעסקי עוה"ז.

והנה, הנר תמיד היה נס תמידי ממנו ית' להורות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל תמיד! אך האש תמיד היה מאת כנס"י, אפילו אם תחילתו מן השמים. מ"מ החיוב של "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" הוא על כנס"י ובא מכוחנו, שאנחנו חייבים לדאוג שיש מספיק עצי המערכה שהאש לא תכבה - בגלל שהאש תמיד מורה על התלהבות האהבה של כנס"י לאביהם שבשמים.

יד משה כיד ה'

וַיַּעַשׂ אֶהָרָן וּבְנָיו אֶת פְּלִי־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה (ויקרא ח, לו).

לשון "ביד משה" צריך ביאור, היה צ"ל צוה ה' את משה, ומה הכוונה "ביד משה"?

בחמודי שי על שמות, פרשת כי תשא במדור ביל"א ואמן - פנינים מתורת המהרא"ל צינץ הבאנו מספרו 'מלא העומר' ששמן המשחה נהיה קדוש מכוח קדושת משה רבינו. הוא משפיע מקדושתו והוא הופך את השמן לקדוש. עוד רואים בפרשתנו שמשה רבינו שימש כל שבעת ימי המילואים ככהן גדול, וחנך את המשכן וכליו וכן את אהרן ובניו לעבודת המשכן. רואים שמשה לא רק מעביר מסרים לגבי קדושת המשכן וכליו וקדושת אהרן ובניו, אלא הוא בגדר שליח שעושה מעשה ע"פ הציווי של המשלח, ובזה יפה כוחו של יד השליח בכוח ובזכויות של המשלח. וא"כ יוצא שכל קדושת המשכן וכליו וקדושת הכהונה של אהרן ובניו הם מעשה ידיו של משה ע"י היפוי כוח מציווי ה', וא"כ שפיר כתב "אשר צוה ה' ביד משה".

מהרא"ל צינץ

כתר תורה גדול מכתר כהונה

פרשת השבוע עוסקת בפרטים המעשיים של דיני מעשה הקרבנות, ובקדושתם המיוחדת של אהרן ובניו הכהנים, אך הפרשה מקדימה ופותחת: **צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה**. ומבאר רבינו המהרא"ל, שעם ישראל באים להקריב קרבנות לה' במקדש, וקיים חשש שליכם יתחמץ ויצטער על כך שהם לא זוכים לשרת לפני ה', ורק הכהנים עובדים לפני ה' את עבודת הקרבנות. וכדי שלא יצטערו פתח הכתוב בהקדמה זאת.

מצוה התורה את אהרן ואת בניו, **לאמר**... שהכהנים יאמרו לישראלים הבאים להקריב: דעו לכם שאמנם לא זכיתם להקריב, אך יכולים אתם לעסוק בתורה והיא חביבה יותר מכל דבר אחר. **זאת תורת העלה** - מי שעוסק בתורה הרי זה כאילו הקריב בעצמו עולה, וא"כ על ידי התורה ניתן לזכות במצות ההקרבה כמו הכהנים.

והפסוק מוסיף ומלמד שהלומד תורה הוא לא נחשב רק כמו הכהנים, אלא הוא במעלה גדולה מהם. שהרי כתוב "הוא העולה" לשון זכר שמשמע על הקרבן, אך קורים בתורה: **הוא העלה** לשון נקבה, שמשמע על התורה הקדושה, וזאת אומרת שהתורה היא העולה. מעלת ההקרבה לפני ה' שמשגיגים על ידי לימוד תורה היא העולה הכי חשובה, היא העולה! בה' הידיעה, כתר תורה גדול מכתר כהונה.

וכמו הפתיחה כך הסיום. רבינו המהרא"ל ממשיך ומראה שכמו שהתורה פותחת את דיני מעשה הקרבנות במעלת כתר התורה, כך היא גם מסיימת במעלת התורה! נתבונן ונראה שבסיום דיני הקרבנות, אחרי שהתורה מסכמת את מעלת הכהנים ומתנות הכהונה נאמר: **זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים** (ז, לו). ודרשו מכאן חז"ל שכל העוסק בתורה כאילו הקריב את כל הקרבנות הנזכרים שם בפסוק. ממעלות התורה: שלשה כתרנים הם: כהונה, מלכות, ותורה. בכתר כהונה זכה אהרן, במלכות זכה דוד, וכתר תורה כל הרוצה ליטול יבוא ויטול. והוא הגדול מכולם. שהרי התורה אומרת על עצמה בי מלכים ימלוכו, התורה היא הממליכה את המלכים האחרים, ומי שממליך הוא יותר גדול מהמולך! מצות הקרבנות התחילה רק מתנוכת המשכן, ואילו ההקרבה שבלימוד התורה התחילה כבר מקבלת התורה בסיני!

אחים יקרים, התורה גדולה מכהונה, ויש בה גם כהונה!

(יחזקאל טז, ח) ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים, הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו, שנא' (שם) ואת ערום ועריה ונתן להם שתי מצוות דם פסח ודם מילה שמלו באותו הלילה שנא' מתבוססת בדמיק (שם) בשני דמים, ואומר (זכרי' ט, יא) גם את דם ברייתך שלחתי אסיריך מכור אין מים בו וגו', ושהיו שטופים באילילים, אמר להם משכו וקחו לכם משכו ידכם מאילילים וקחו לכם צאן של מצוה.

המשך מעמוד א'

ב' - המצווה לשעתה הייתה בי' בניסן, כדברי רז"ל "מקחו בעשור", ולכאורה, זה שזה יצא בשבת באותה שנה היה (כאילו) "מקרי" לחלוטין. אז למה מזכירים נס זה בשבת שלפני פסח ולא בי' בניסן?

ראשית הזוהות היהודית

וזה לשון רש"י על שמות פרק יב פסוק ו:

"ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים מה שלא צוה כן בפסח דורות? ה' ר' מתא בן חרש אומר הרי הוא אומר

את מצוותיו. ובזה השתכלל רעיון הזהות היהודית לרעיון של "המשפחה היהודית" כפי שציוונו "שה לבית אבות שה לבית". ובחצות הלילה, כשה' הכה כל בכור בארץ מצרים, ברגע זה היה גילוי שכינה שטיהר אותנו בסוד מקוה ישראל ה', כפי שכתבנו בארוכה לעיל בפרשת פרה, ואז היה ריצוי לקרבן פסח בסוד "נרצה" בליל הסדר, כמו שנבאר בחמודי שי על ההגדה של פסח, על 'פסח' ובהקדמה ל'נרצה'.

ובמתן תורה השתכללה הזהות היהודית לבחינת עם כשקיבלנו את התורה כאיש אחד בלב אחד, וכמאמר רס"ג "אין אומתנו אומה אלא בתורתו".

הרי שהש"ת היה צריך לתת לנו מצוות פסח ומילה כדי לעשות אותנו בני אברהם באמת, שהש"ת יהיה חייב לקיים בנו את השבועה שנשבע לאברהם, אך המצוות שמעבר לז' מצוות בני נח לא פועלות שום טובה אם נעשות על יד גויים, ואז היינו שטופים באלילים ממש כמו המצרים, ובאותו זמן היה אפשר לקטרג, ובצדק, מה נשתנתה אומה זו מהמצרים, הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, ולמה שמצוות פסח ומילה יפעלו עלינו לזכותינו ולהעלותינו ברוחניות?

לזאת, לעזור לאותו דור להתנתק מע"ז ועי"כ להתנתק מהמצרים, ובכך תהיה ראשית לזהות היהודית, הנפרדת משאר בני נח, הש"ת נתן להם ציווי מיוחד של "משכו וקחו" שפירושו משכו ידיכם מע"ז ועי"כ אתם נפרדים מהעכו"ם, ואז קחו לכם צאן של מצווה - שע"י מעשה זה נכנסים לדרגה גבוהה שהיא ראשית הזהות היהודית, ורק אז המצוות של פסח ומילה יכולות להשפיע עלינו לטובה.

שבת הגדול מידי שנה – חידוש ראשית הזהות היהודית

היות שענין "משכו וקחו" הוא התנתקות מע"ז וראשית הזהות היהודית, זה שי' בניסן היה בשבת בשנת יצ"מ לא היה במקרה אלא עיקר המכוון! קדושת שבת והלכותיה ניתנו לנו במרה, אך הש"ת רצה שע"י משכו וקחו יהיה להם גילוי של קדושת השבת, שהוא ממש חיוני לזהות היהודית, "ועכוס ששבת חייב מיתה". בני ישראל במצרים כבר הכירו את השבת כיום מיוחד ורוחני, שהרי משה רבינו סידר להם שיהיו פטורים מעבודת השעבוד בשבת, והיו להם מגילות של דברי תורה מאבותיהם, שהיו הוגים בהם בשבת. אז ודאי היה ראוי לתת להם מצוות "משכו וקחו" ביום השבת. וכיון שהיה עניינו "משכו ידיכם מזאילים", השבת מסוגלת לזה, "שאפילו עבד ע"ז כדורו של אנוש מוחלין לו".

לפי"ז ברור למה לאחר שנת יצ"מ אין אנו עושים זכר לנס זה בי' בניסן אלא בשבת שלפני פסח שאיגלאי מילתא למפרע שעיקר המכוון היה להמשיך איזה בחינה מקדושת השבת, ומאז שיש לנו את השבת, הזהות היהודית שלנו מתחדשת על ידיה, כמו שאומרים בהבדלה "המבדיל בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה". ועיין עוד מש"כ על זה בחמודי שי על שמות בפרשת בא ובחמודי שי על ההגדה של פסח על מכת חושך.

שכלול הזהות היהודית ע"י יצ"מ ומתן תורה

והנה, זה היה ראשית הזהות היהודית, אך הזהות שלנו הלכה והשתכללה מכוח המצוות שקיימנו והמאורעות שעברו עלינו כמשך יצ"מ ומתן תורה. הקרבנו את קרבן פסח הראשון בהיסטוריה שלנו. נצטוונו למרוח את הדם, לפי רוב השיטות, על הצד החיצוני של המזוזה כאות לכך שקיימנו את המצווה. הדם שהוצג לרואה מחוץ לבתים העיד שהרגנו את העבודה זרה של המצרים. לא פחדנו. הוכחנו את האמונה שלנו בה' על ידי זה שהראנו למצרים שאנחנו לא מפחדים מהם או מאלוהיהם. אנחנו שוללים אותם. יש לנו אדון חדש, רבונו של עולם, ואנחנו מקיימים

מערכת ספרי "חמודי שי" עה"ת ומועדים

בשמחה רבה אנו לבשר להוגי התורה ולומדיה רבנן ותלמידיהון אשר בעזה"ת יצא לאור עולם ספרי חמודי שי

חמודי שי ספר ויקרא חמודי שי - הגדה של פסח

אשר במ רעיונות נפלאים ויחודיים על התורה ועל המועדים

מעוטר בהסכמת גדולי ישראל בא"י ובחו"ל

שנתפעלו מחידושי תורתו של המחבר שליט"א

אפשר להשיג

בא"י:

ספרי אור החיים • ספרי אברומוביץ

בחו"ל:

ז. ברמן

טעמו וראו כי טוב ... אור יקרות סלוא בפז